

JASNA HORVAT
AZ

ARTIMODE

JASNA HORVAT

PIŠE | TEXT BY: IVAN RAOS

FOTOGRAFIJA | PHOTOS BY:
JASNA HORVAT ARHIVA

Već gotovo cijelo desetljeće otkako je na književnoj sceni Jasna je Horvat u svojim tekstovima zaokupljena pričom o hrvatskoj kulturnoj baštini i njezinoj prepoznatljivosti izvan nacionalnih okvira. Tomu je tako i onda kada piše za djecu i onda kada piše za odrasle. Naposljetku, tomu je tako i onda kada nastupa kao znanstvenica i sveučilišna profesorica koja uspješno i sve više iskoračuje iz svoje temeljne ekonomske struke u područje humanističkih znanosti.

„Njezin je književni rad u cjelini moguće okarakterizirati kao dalekosežan i dalekovidan projekt otkrivanja, očuvanja i afirmiranja hrvatske baštine preko priča o njezinoj mitologiji, predajama, počecima pismenosti, nacionalnoj i zavičajnoj povijesti uklopljenoj u kontekst europske i svjetske povijesti, znanosti, umjetnosti u svim njezinim oblicima, arhitekturi – dakle svim onim pojavama koje ulaze u temelje jedne kulture.“ (Milica Lukić, u prikazu romana Auron)

Jasna Horvat (Osijek, 1966.) hrvatska je književnica, teoretičarka kulture i redovita profesorica na Ekonomskom fakultetu u Osijeku te dobitnica nagrade „Josip Juraj Strossmayer“ Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

LivingStone: Što Vam znači nagrada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti „Josip Juraj Strossmayer“ koju ste dobili za roman AZ?

Jasna Horvat: Nagradu doživljam kao potvrdu osobnog djelovanja u kulturi i osjećaj da sam na pravom putu, da nije uzaludan istraživački napor usmjeren na upoznavanje i promicanje hrvatske kulturne baštine. HAZU je očito pomno promotrio i upoznao znanstveni aparat koji stoji u pozadini mojih literarnih ostvarenja, ovom nagradom potvrđeno je kako znanost pripada književnoj umjetnosti i književnost znanosti!

Primjetne su spoznaje proizišle iz različitih znanstvenih disciplina.

Roman AZ na više načina potvrđuje multidisciplinarni pristup proučavanoj temi – simboličko-filozofijskom ustroju glagoljskoga pisma - pismenosti. Za potrebe njegova nastanka proučavana su mnoga djela različitih disciplina: historiografije, likovnosti, teologije, lingvistike, filozofije i matematike. Dvadeset i prvo stoljeće trebalo bi potvrditi kako su ljudi napredovali na svim područjima ljudskog djelovanja, do te mjere da uspijevaju i žele slijediti spoznaje različitih disci-

For almost the entire decade that she has been on the literary scene, Jasna Horvat's texts have been preoccupied with stories about Croatian cultural heritage and its recognition outside its national boundaries. This is so when she writes for both children and for adults. Lastly, this is also the case when she appears as a scientist and university professor, who has successfully stepped out of her basic profession of economist, and continues to do so, into the area of humanistic sciences.

Her literary work as a whole can be characterized as a far-reaching and far-sighted project of discovering, preserving and affirmation of Croatian heritage through the stories of its mythology, folk tales, the beginnings of literacy, national and homeland history incorporated into the context of the European and world history, science, art in all of its forms, architecture – therefore, all the objects which form the foundations of a culture. (Milica Lukić, at the presentation of the novel Auron.)

Jasna Horvat (Osijek, 1966) is a Croatian writer, theorist of culture and an assistant professor at the Faculty of Economy in Osijek, the winner of the Josip Juraj Strossmayer Award from the Croatian Academy of Arts and Sciences for 2011.

What does the Josip Juraj Strossmayer Award from the Croatian Academy of Arts and Sciences for 2011 for your novel Az mean to you?

I see the award as the acknowledgement of my personal engagement in culture and a feeling that I am on the right path; that my research effort directed towards getting to know and promoting Croatian cultural heritage is not in vain. The Croatian Academy of Arts and Sciences has clearly observed and become acquainted with the scientific apparatus standing behind my literary work, and this award confirms that science belongs to literary art and vice versa, literature to science!

There have been some noticeable insights resulting from various scientific disciplines.

In more than one way, the novel Az confirms a multi-disciplinary approach to the studied subject – the symbolic-philosophical structure of the Glagolitic script – literacy. In the process of its emergence, I studied many works from various disciplines: historiography, visual art, theology, linguistics,

Na predstavljanju romana "Auron" / At the presentation of the novel "Auron"

plina. Nove tehnologije omogućavaju svakomu od nas postati „čovjekom renesanse“.

LS: Koje su bitne odlike romana AZ?

J. H.: Rijetke kulture posjeduju autohtono pismo, a hrvatska kultura uz ovo blago - glagoljicu - posjeduje i njegove varijacije: uglatu, oblu i trokutastu inačicu glagoljice. Strukturirnost romana AZ prati ustroj glagoljičkog znakovlja, prije svega po numeričkom kodu, a tek potom po slovnom, odnosno simboličkom. Četiri naratora (Metod, carica Teodora, Anastazije Knjižničar i hrvatski vladar Mutimir) iznose svoje spoznaje o tvorcu glagoljice - svetom Konstantinu Ćirilu, a njihovim pripovijedanjem svaki glagoljički znak na određeni način postaje lik u romanu. Za posebno radoznale čitatelje roman AZ će se "otvoriti" tek uz pomoć ključa: petog poglavlja - Slovarija - tumača svakoga pojedinoga glagoljičkog znaka.

LS: Nakon objavljivanja romana AZ povezali ste glagoljicu Konstantina Ćirila Filozofa s marketingom.

J. H.: Tijekom proljeća ove godine objavila sam znanstveni rad Semiotički marketing Konstantina Ćirila

philosophy and mathematics. The 21st century should confirm that the human kind has made progress in all areas of human operation – to the extent that we manage and want to follow the insights of various disciplines. New technologies enable any one of us to become a "Renaissance Man".

Which are some important characteristics of the novel Az?

Rare cultures have indigenous scripts, and besides this treasure – Glagolitic script, the Croatian culture has its variations: angular, round and triangular variation of the Glagolitic script. The structure of the novel Az follows the structure of the Glagolitic signs, first of all, by its numeric code, and then by its letters, or symbolic code. The four narrators (Methodius, Empress Theodora, Anastasia the Librarian and the Croatian ruler Mutimir) report on their insights on the creator of the Glagolitic script – Saint Constantine Cyril, and through their storytelling each Glagolitic sign in a way becomes a character in the novel. To the particularly curious readers, the novel Az will "reveal" itself only via a key: the fifth chapter – Slovarij – the interpreter of each Glagolitic sign.

Filozofa: glagoljičko prezentiranje kršćanstva kao preteča suvremenog semiotičkog marketinga u znanstvenom časopisu Libellarium Sveučilišta u Zadru. Rad je napisan u suautorstvu s doc. dr. sc. Nives Tomašević i Slavenom Lendićem i iznosi vrlo svježu znanstvenu tezu po kojoj je tvorac glagoljice opismenjanjem nepismena puka istodobno promicao i kršćansku vjeru ugrađenu u sustav glagoljičkih znakova. U svakom slučaju, ondašnja marketinška sprega glagoljičkih znakova i njihovih simboličkih, općepoznatih poruka nadmašuje sadašnja znanja i najvećih multinacionalnih tvrtki.

LS: Što mislite o hrvatskom kulturnom marketingu?

J. H.: Turizam nam može biti snažna poluga u predstavljanju kulturnih vrijednosti. Godinama se zalažem za stvaranje „knjige suvenir“, točnije, prijevoda ponajboljih domaćih romana koje bi turisti mogli čitati za odmora u Hrvatskoj, a nakon odmora odnositi i darivati svojim sunarodnjacima. S mojim procjenama, kad bi „knjigu-suvenir“ kupilo svega 1% naših godišnjih posjetitelja, to bi činilo brojku od 90.000 prodanih primjeraka. Pretpostaviti je da bi istu ovu „knjigu-suvenir“ pročitao barem 3 do 5 puta više osoba, što bi nadalje značilo da bismo tijekom nekoliko godina razgovarali u kategorijama višemilijunskih pokazatelja kad bismo spominjali inozemce koji su čitali hrvatske autore.

LS: Ima li knjiga budućnost i kakva je ona?

After publishing *Az*, you connected the Glagolitic script by Constantine Cyril the Philosopher to marketing.

During spring this year, I published a scientific paper “Marketing Semiotics by Constantine Cyril the Philosopher: Glagolitic presentation of Christianity as a forerunner of contemporary marketing semiotics” in the scientific magazine *Libellarium* of the University of Zadar. The coauthor of the paper was the assistant professor Nives Tomašević, Ph.D and Slaven Lendić. The paper brings a very fresh scientific thesis according to which the creator of the Glagolitic script, through the spreading of literacy among the common folk, simultaneously promoted Christianity embedded into the system of Glagolitic signs. In any case, the then marketing relation between the Glagolitic signs and their symbolic, generally known messages exceeds the present knowledge of the largest multinational companies of today.

How do you see Croatian cultural marketing?

Tourism may be a powerful lever in presenting cultural values. For years, I have been an advocate for creating a “book of souvenirs”, specifically, translations of the best Croatian novels which tourists could read during their holiday in Croatia, and after their holiday give to their fellow countrymen. According to my estimates, if the “souvenir-book” were bought by merely 1% of our annual visitors, this would amount to 90,000 sold copies. It may be assumed that the same “souvenir-book” would be read by at least 3-5 times more peo-

Jasna Horvat hrvatska je književnica, teoretičarka kulture i redovita profesorica na Ekonomskom fakultetu u Osijeku te dobitnica nagrade „Josip Juraj Strossmayer“ za 2011. Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti..

Jasna Horvat is a Croatian writer, theorist of culture and an assistant professor at the Faculty of Economy in Osijek, the winner of the Josip Juraj Strossmayer Award from the Croatian Academy of Arts and Sciences for 2011...

J. H.: Unatoč mnogobrojnim crnim prognozama, moje povjerenje u knjigu i pisanu riječ upravo je nepresušno i beskrajno. Vjerojatno će se događati promjene u obliku i cijeni medija, no pravi knjigoljupci i nadalje će željeti dobar tekst, dobru opremu i neočekivanu radnju. Mislim da će autori biti ti koji će morati poraditi na svom obrazovanju i upućenosti. Na svjetskoj razini, populacija raste, ali se povećava i stopa pismenosti. Oduvijek je postojala intelektualna elita i ovaj natalitetni bum, zapravo joj ide u prilog. Zahtjevi ovog dobnog uljudbe traže sve višu stopu obrazovanja, što knjizi, svakako, ide u prilog. Osim toga, svakoga dana i sama susrećem studente i među njima vrlo često one koji se žele izdvojiti po vrsnoći. Još nisam upoznala nijednog među njima koji vrsnoću ne traži u knjigama.

LS: Koja su vaša razmišljanja vezana uz knjigu i tržište?

J. H.: Prema onome što se događa na tržištu, predviđam kako će se i nakladnici morati opredijeliti za dvije različite strategije prema dvjema različitim ciljnim skupinama: pravim čitateljima i „laganim potrošačima“

ple, which would mean that in a few years' time, when we talk about foreigners reading Croatian authors, we could be talking of several multi-million influences.

Does the book have a future, and what is that future like?

Despite numerous dark predictions, my faith in books and the written word is inexhaustible and endless. There will probably be changes in the form and price of the media, but real book fans will still be seeking a good text, attractive design and an unexpected plot. I believe that the authors will be the ones who will have to work on their education and knowledge. On the global level, the population is growing, but so is the rate of literacy. The intellectual elite has always been here, and this baby boom is actually to their advantage. The demands of today's civility require an increasingly higher level of education, which certainly benefits books. Besides that, I meet students every day and among them there are often those who want to stand out with their excellence. I have not seen any of them who were not seeking excellence in books.

(onima koji ne čitaju, ali kupuju povoljna izdanja i razvikane sadržaje). Ove dvije skupine bitno se razlikuju i zahtijevaju posve drukčije marketinške pristupe, koje još ne uviđam, ali ih očekujem u skoroj budućnosti. Kapital je, ipak, toliko „pismen“ da neće propustiti nahraniti prave potrošače (prave čitatelje) proizvodima za kojima gladaju - vrhunskim literarnim ili publicističkim ostvarajima.

LS: Kako komentirate trenutačnu književnu produkciju?

J. H.: Poplava trivijalnih tema i bezidejnih književnih ostvarenja upućuje na potrebu za redefiniranjem kritičarskog nazivlja. Očito, ulična kultura ima svoje poklonike, tomu je tako od antike, i načelno, ne začuđuje. Književna kritika gubi utrku, ali uz malo sreće, mogla bi se ponovno organizirati, osnažiti i određene pojave nazvati pravim imenima. Ono što je pozitivno, jest to da ipak postoji i ozbiljna književna produkcija, a uz nju i njezini poklonici također. Premda su trenutačno tiši od buke koja dolazi s ulice, vjerujem u njihovu izdržljivost kao i sklonost dobrom ukusu. Kron će svakako znati prosuditi i za buduće naraštaje sačuvati djela koja, uz estetiku, u sebi ugrađuju svjesnost, spoznajnost i kultiviranu ljudskost.

LS: Što planirate dalje raditi?

J. H.: Gotov je Auron - novi roman kojemu je Ministarstvo kulture dodijelilo poticaj od 12.000 kuna. I ovaj je put riječ o temi potkrijepljenoj znanstvenim spoznajama i osvježenoj elementima fikcije. Radnja romana odvija se u Šibeniku i Osijeku, a sam roman Auron govori o zlatnom rezu i njegovom univerzalnom kodu prisutnom u svim oblicima života i ljudskog stvaralaštva.

LS: Ovogodišnja nagrada HAZU-a dodijeljena je nadarenoj književnici (i uglednoj sveučilišnoj profesorici)! Zapravo otišla je u ruke iznimne i perspektivne te optimistično raspoložene mlade kreativne žene!

J. H.: Nagradu koju sam nedavno primila (svibanj, 2011.) vidim kao potvrdu teze o trajnoj povezanosti znanosti i književnosti ili, rečeno uopćeno, znanosti i umjetnosti. U prilog ovoj potvrdi svjedoči i glagoljica: naše baštinjeno pismo i tema nagrađenog romana AZ, jedinstvena u svijetu po svojoj oblikovnoj i simboličkoj vrijednosti, a u filozofijskom smislu, po snazi s kojom je istodobno promicala i pismenost i kršćanstvo.

Zahvalna sam Akademiji, i svima koji ste me pratili u stvaranju AZ-a, napisala sam ga nadajući da će poslužiti kao štivo ovodobnim i budućim naraštajima, s čvrstom vjerom kako će Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti ostati iznad zakona tržišta i ulice, te na taj način i nadalje braniti hrvatski kulturni i znanstveni identitet. ^{LS}

The book and the market

According to things happening on the market, I anticipate that publishers will have to decide between two different strategies according to two different target groups: real readers and “light consumers” (those that do not read, but buy for reasonable editions and notorious plots). These two groups are quite different and they require a completely different marketing approach, which I still cannot see, but I expect them in the near future. Capital is still “literate” enough not to miss out on feeding the real consumers (real readers) with products which are in great demand – excellent literary and publicist works.

How would you comment on current literary output?

A flood of literary works with trivial topics, barren of ideas, indicates a need for redefining critical terminology. Obviously, street culture has its own fans, this has been so since the ancient times and, in principle, it is not surprising. Literary criticism is losing the race, but with a little bit of luck, it might re-organize, become stronger and name certain things correctly. The good thing is that serious literary productions still exists, along with its fans. Although they are quieter than the noise coming from the street, I believe in their perseverance, as well as in their inclination towards good taste. Time will certainly be a good judge of that, and save for future generations the works which, besides esthetics, also embed awareness, comprehension and cultivated humanity.

What next?

I have finished Auron – a new novel which the Ministry of Culture has granted 12,000 kunas of support. This time again, I deal with a topic corroborated by scientific insights and have braced with elements of fiction. The plot of the novel unfolds in Šibenik and Osijek, and the novel Auron itself speaks of the golden ratio and its universal code present in all life forms and forms of human creation.

This year's award by the Croatian Academy of Arts and Sciences was presented to a talented writer (and a renowned university professor)! It actually went into the hands of an extraordinary, perspective and optimistic young creative woman!

I see the award recently presented to me (May, 2011) as the confirmation of the thesis on the permanent connection between science and literature, or in general, science and art. The Glagolitic script speaks in favor of that: the script bestowed on us and the topic of the awarded novel Az, unique in the world for its shape and symbolic value, and in a philosophic sense, for the strength with which it promoted both literacy and Christianity at the same time.

I am grateful to the Academy, and all those who followed me in the creation of Az; I wrote it hoping that it will serve present and future generations, firmly believing that the Croatian Academy of Arts and Sciences will remain (above the laws of the market and the street), and thus continue in protecting Croatian cultural and scientific identity. ^{LS}